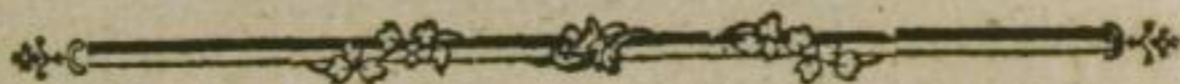

Tract. jussing 1805.^e

DE
TESTAMENTO
QVOD QVIS
BLANDITIIS INVITATVS CONDIDIT
INVALIDO.

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
AVCTORITATE

PRO LICENTIA

SVM MOS IN VTROQVE IVRE HONORES
CONSEQVENDI

A. D. XXII. SEPTEMBR. A. O. R. MDCCLXXIV.

DISPVTABIT

IOHANNES GOTHOFREDVS
FVNCKLERVS

LIP S.

LIP SIAE

EX OFFICINA BREITKOPFIA.

-226-
1

TESTAMENTO

BLANDIUS INVIATVS CONDIDIT
INVALIDO

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
AUCTORITATE

PRO LICENTIA

EMISSIO IN VTRIVSQUE IURE HONORIS

IOHANNES GOTTFRIEDVS

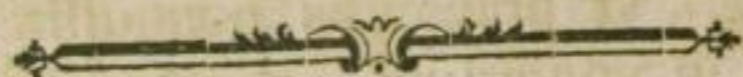
TYCKELERVS

PIPERVS

DRUCKERVS

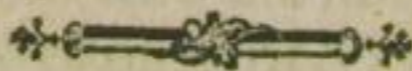

DE
TESTAMENTO QVOD QVIS BLANDITIIS
INVITATVS CONDIDIT INVALIDO.

De testamento, quod quis blanditiis allectus condidit invalido, dum commentari non nihil institui, etsi non nescius eram, iam dudum ante me in hoc ipso argumento elaborando occupatos fuisse diligenterque versatos eruditissimos viros SAM. STRYCKIVM in *Diss. de iure blanditiarum cap. IV. Francof. ad Viadrum 1672.* habita, et postea coniunctim editis illius *Dissertationibus Vol. II.* inserta, BERNH. HENR. REINOLDVM *Varior. ad Ius civil. fere pertinent. cap. VIII.* in opusculis eius iuridicis, quae opera et studio IO. FRID. IVGLERI viri illustris *Lugduni Batauorum 1755.* octonis collecta prodierunt p. 84. seq. nec non EVER. OTTONEM in *Diss. de dolo bono cap. II. §. 15. p. 548. sequ. Diss. Iur. publ. et priuat.* vt alios, qui de eadem re passim exposuerunt, ne quidem

dem commemorem: materiae tamen praestantia ac utilitate facile passus sum me adduci, ut cum pro cathedra libellum summorum in iure honorum adipiscendorum causa aduersus dissentientes defendere deberem, id ipsum argumentum denuo tractare in animum inducerem. Et sane operae pretium putavi facturum esse eum, qui peculiari scriptione, utrum blanditiae testamento obsint illiusque ius vitient, an illis licet adhibitis vltima voluntas rata esse et consistere queat, disquireret, cum sit quaestio haec dubitationibus nonnullis obnoxia, controuersisque quibusdam implicita, et viri docti, quos modo laudauimus, in decidenda ea varias in sententias iuerint, vocata in auxilium auctoritate locorum iuris ciuilibus et ipsius iuris rationis, ut quisque his subsidiis opinionem, quam fouebat, et aliis quoque persuadere cupiebat, fulciri posse credidit ac firmari. In hoc autem argumento exponendo has maxime ordinis leges nobis scripsimus, ut praemissis nonnullis de ratione testamenti condendi in vniuersum, quatenus instituto nostro accommodata videbantur, ipsum princeps caput adgrederemur, et allata accurata notione verbi *blanditiarum*, doctorum virorum de valore testamenti blanditiis elicitae opiniones examinarem, iisque reiectis veram sententiam, cui accedendum, proponeremus ac stabiliremus, confutatis quoque argumentis, quae ei obuerti possent, in simul fori usum adiecturi. Cui quidem labori nostro, ut bene cupiant viri docti, et dent quoque veniam iuuenili aetati, vehementer optamus.

I. Testa-

*Testamentum quid? quotuplex? Iudiciale an sit iuris
Romani?*

In excutiendo autem hoc argumento, ne videamur silentio praeteriisse, quae instituto nostro maxime apta esse, et ad principem quaestionem enodandam, viam quasi munire nobis possint, merito statim in antecessum, opus esse duximus nonnulla de ratione testamenti condendi in vniuersum commentari. Ipsum testamentum VLPIANVS in Fragm. tit. XX. §. 1. sic definit: *Testamentum, inquit, est mentis nostrae iusta contestatio in id solemniter factum, ut post mortem nostram valeat.* Quo etiam redit descriptio testamenti ea, quam MODESTINVS L. I. D. qui testam. fac. poss. tradit, cum dicit: *testamentum est voluntatis nostrae iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit.* Quae definitiones licet clarae ac perspicuae, si cui forte non penitus rem exhaurire videantur, is, si cum PUFFENDORFIO de I. N. et Gent. L. IV. c. 10. §. 3. sub testamento declarationem iustam voluntatis nostrae circa successores in bona nostra post mortem nostram, quae tamen ante mortem, pro lubitu nostro sit mutabilis et reuocabilis, et ex qua aliis demum, ab excessu nostro ius nascatur, intelligi velit, nos non magnopere dissentientes habebit. Iusta autem voluntatis significatione opus erat, id est solemniter, in qua omnia deprehendebantur, quae iuris ratio et leges exigebant, ut explicat DESID. HERALDVS Rer. et Quaest. quotid. c. 17. §. 15. Et sane apud Romanos olim cum milites in procinctu in ipsa acie mortisque periculo constituti, certe quam diu bella auspiciato geri solebant, ciues autem in pace et otio in comitiis calatis, coram vniuerso populo legem de successione ab intestato latam quasi tollente et nouam testatoris voluntatem probante, heredem sibi nuncuparent, nouimus certam atque solemnem formam obseruatam fuisse, ne-

que neglectam reperimus solemnitatem aliquam, ex quo testamenti factio per aes et libram Ictorum ingenii excogitata esset, ubi praesentibus quinque testibus, ciuibus romanis, libripende et eo, qui familiae emptor vocabatur ideo, quod familiam, i. e. hereditatem emebat, heres constituendus esset. Certe Praetor edicto suo haud sustinisset tale testamentum, bonorum possessionem dando heredibus scriptis, si tabulae minus quam septem testium signis munitae essent. Et quis quaeso est qui nesciat, in illa noua plane testandi ratione principum constitutionibus inuecta, Theodosii iunioris quidem temporibus, vti IAC. GOTHOFREDVS ad *L. I. C. Theod. de testam. et Codicill. Tom. I. p. 334. seq.* suspicatur, exigi adhuc solemnem aliquam formam, quae veteribus fere principiis ac ritibus antiquam testamenti factionem adumbrantibus nititur. Quas quidem testamentarias antiquitates breuiter tradidit, tum ipse Iustinianus *§. 1. 2. et 3. I. de testam. ordin.* tum qui in vniuersum in veteris huius iuris originibus atque progressibus exponendis accurate copiose et singulari plane cura occupati fuerunt CHR. THOMASIVS in tribus dissertationibus 1) *de origine successionis testamentariae.* 2) *de sensu legis decemuiralis testamentariae.* 3) *De primis initiis successionis testamentariae apud Roman.* Halae 1703. editis, IO. GOTTL. HEINECCIUS in *Diss. de origine testamenti factionis et ritu testandi antiquo,* quae est in *opuscul. Exercit. XXVII.* nec non ALB. DIET. TREKELLVS cuius *de origine atque progressu testamentifactionis ap. Rom.* libellus cum praefat. GEORG. CHRIST. GEBAVERI *Lipsiae 1739. in 4.* prodiit. Haud equidem immorabor variis testamentorum diuisionibus commemorandis, quae non solum ab interpretibus, sed ab ipsis etiam legibus Iustinianei iuris profectae sunt et petitae a modo, quo aliquis heredem sibi constituit aut scriptis, aut ore tenus et nuncupatiue *L. 21. pr. D. qui testam. fac. poss. L. 58. pr. D. de hered. instit. L. 21. §. 2. C. de testam.* aut solemniter et forma adhibita in testamentis condendis obseruanda, quam

quam leges praescripserunt, *L. 4. D. qui testam. fac. poss.* aut minus solemniter, siue omiſſis ſolemnitatibus, non quidem omnibus, cum certe interna ſolemnitas nempe heredis idonei legitima inſtitutio in nullo teſtamento debeat exſulare, niſi et haec ipſa peculiari ex priuilegio quibusdam perſonis ſit remiſſa, vt militibus, qui quoscuſque heredes inſtituere, etiam quibus cum non eſt teſtamentifacſio *L. 13. §. 2. D. L. 5. C. de milit. teſt.* adeoque liberos exheredare vel tacite praeterire poſſunt *§. 6. Inſtit. de exher. lib. L. 9. L. 10. C. de teſtam. milit.* ſed tantum externis, nec his quidem ſemper cunctis, verum illis ſolum modo, quas ſine periculo nullitatis in vnaquauis ſpecie talium teſtamentorum, quae minus ſolemnia ſiue priuilegiata vocantur, ratio iuris legumque diſpoſitio abeſſe patiuntur. De his enim interpretes ad titulos *Inſt. et Dig. de teſtam. milit.* multa tradiderunt. Id vnum tantum adiicere iuuabit, ab illis, quando de teſtamento coram Principe, vel apud acta condito loquuntur, quod vtrumque genus publicum appellant, teſtamenta iudicialia, quae apud nos ſine ſolemnitatibus in legibus Romanis definitis fiunt, male ac perperam ex iure Romano deriuari. Quam enim vulgo afferre ſolent *L. 19. C. de teſtam.* cuius Conſtitutionis HONORIVS et VALENTINIANVS IMPP. auctores habentur, in ea quamquam ſcriptum teſtamentum actis inſinuatum pariter, atque id quod principi oblatum eſt, praefidium aliquod reperit, falluntur tamen vehementer, qui, quae de immunitate teſtamenti Principi oblata a conſuetis ſolemnitatibus externis ibi dicta ſunt, etiam ad teſtamenta iudici oblata ſtatim extendunt, quandoquidem in his forma ſolemnis externa legibus praefcripta apud Romanos omnino obſeruari debebat, eorumque ſolemniter antea conditorum deſcriptio iudicialis non niſi maioris fidei cauſa fiebat, vti doctiſſimis contra vulgarem opinionem eicit rationibus celeberrimus Ictus et primarius Academiae Viadrinae Anteceſſor GEORG. SAM. MADIHN in eleganter ac ſolide ſcripta

scripta dissertatione *de validitate testamenti non rite oblato*, quae *Hilae* 1771. defensa est. Nam mos quidem iste hodie in foris Germaniae usitatus, quo testamenta absque omni solemnitate Romana externa scripta ad acta deponuntur, ut vim atque valorem auctoritate demum magistratus nanciscantur minime Romanus est, sed solo potius usu, quem male intellecta *L. 19. C. de testam.* non parum auxit, immo ipsa adeo necessitate, ut fraudibus obviam iretur, id quod praeclare demonstravit *IO. AD. KOPP-PIVS in specim. de testament. Germ. iudicial. et sub dio conditis* Francof. 1736. 4 inuectus.

II.

Testamentum vi ac dolo extortum nullum.

Diligenter autem Romani inter alia, quae in testamentis condendis obseruari volebant, etiam fanciuerunt, ut vnus quisque proprio motu atque voluntate sua de bonis suis in mortis eventum disponeret, ipseque solus rebus suis legem diceret. Nolebant enim cuiusque testamentum in alienam voluntatem conferri. *Illa institutio, CAIUS Lib. I. de testament. ad Edictum Praetor. Urban. in L. 32. D. de her. instit. inquit, quos Titius voluerit, ideo vitiosa est, quod alieno arbitrio permessa est: nam satis constanter veteres decreuerunt, testamentorum iura ipsa per se firma esse oportere, non ex alieno arbitrio pendere.* Et *THEODOSIUS* atque *VALENTINIANVS* Impp. in *Nouell. de testam. (Lib. I. tit. 9. n. 4. edit. IAC. GOTHOFER.)* iubent, ut pro suo quisque testetur arbitrio, ut in potestate sua suam habeat voluntatem, ut inuitus nemo nec taceat, nec loquatur. *Illud est quippe proprie testamentum, quod testantis meram obtinet voluntatem.* Et quem ad modum nec patiebantur, aliquem prohiberi, quo minus testamentum faceret, adeo ut ei, qui testamentarium id est scribam arceret ab introitu ad testatorem condere testamentum aut iam conditum mutare volentem, vel
dolo

dolo malo effecisset, vt testes haud venirent, quo testamenti faciendi facultate destitueretur testator, actiones denegarent, siue legitimus heres esset, siue priori testamento scriptus. *L. I. pr. D. si quis aliqu. testari prohib. vel coeger.* id quod a Diuo Hadriano constitutum esse *VLPIANUS L. I. pr. D. h. t.* indicat: ita quoque nec ferre poterant testamentum vi atque metu a testatore extorqueri, cum coactus non sua, sed aliorum potius voluntate testamentum conderet, adeo vt in criminis notam incidere existimarent eum, qui violentis mediis aut metu iniecto alterum vt testaretur compulit. Rescribit Imp. *ALEXANDER A. Seuerae L. I. C. si quis aliquem. testar. Civili disceptationi crimen adiungitur, si testator non sua sponte testamentum fecit, sed compulsus ab eo, qui heres est institutus, vel a quolibet alio, quos noluerit scripsit heredes.* Et erat sane tantus veteris iuris rigor, vt iustum esset auferri hereditatem ei, qui defunctum testari coegisset, et fisco vindicari *L. I. pr. D. h. t.* data quoque insuper de dolo, vel (si Theodoro, quem *CUIACIUS in Paratitl. C. de Sentent. quae pro eo, quod interest proferuntur, excitat, adsentendum sit* :) in factum actione iis, quorum interest, non fuisse defunctum testari coactum. Vtrum vero etiam blanditiae ex mente legum Romanarum testamentis obsint, in id nunc paullo curatius inquirere constituimus.

III.

Blanditiae quid.

Intelligimus autem per blanditias, vt statim, quid hoc nomine veniat, explicemus, declarationem mentis qua quis verbis dulcibus alterum in suas partes cuiusdam finis consequendi causa trahere studet. Vix opus est vberius et copiosius monere, declarationem mentis fieri debere, cum blanditiae, licet ex animo oriantur, tamen necessario alteri quem his ille-

B

cebris

cebris inducere intendimus, manifestandae sint. Ipsam blanditiarum vocem deriuari a verbo blandiri et de canibus proprie qui adulantur usurpari Grammatici observant. Vnde etiam Graecis blandiri *κερκοπιξιν* dicitur, quod a *κερκος* cauda canis descendere e COEL. RHODIGINI *Antiq. lectio. Lib. XX. cap. 33.* discimus. Verbum blandiri etsi in capitibus Digestorum et Codicis utriusque constitutionibus passimprehenditur, vti apparet e locis, quos maxima copia coacervavit SAM. STRYK *c. l. cap. 1.* vbi etiam varias vocabuli significationes euoluit: ipsam tamen blanditiarum vocem genuinis caeteroquin et classicis auctoribus Ciceroni Senecae Tacito aliisque, quorum locos e Lexicographis, qui eos diligenter adnotarunt, non est necesse huc transcribere, satis probatam, haud meminimus nos legere in iuris civilis Romani Iustiniani nempe et Canonici libris. Solus Imperator CONSTANTINUS M. in *L. un. Cod. Theodos. de in firm. poenis coelib.* voce hac vsus est, dum dicit. *Quorum (coniugum) fallaces plerumque blanditiae vix etiam opposito iuris rigore cohibentur.* Nam Icti in Digestis et Imperatores in Cod. constitutionibus alias loquendi formulas adhibent ad blanditiarum vocem exprimendam. CAIUS quidem *L. 4. D. de inoffic. test.* delinimenta nouercalia, VLPIANUS. *L. 15. §. 20. D. de iniur. et famos. libell.* blandam orationem, et GREGORIUS denique *Lib. II. epist. 15* qua ad Paschasium Episcopum Neapol. scribit, cuius fragmentum in Decreto GRATIANI *c. 3. Dist. XIV.* extat, pro blanditiis, blandimenta dixerunt. Sub maritali autem sermone, quam dicendi rationem PAPINIANUS *L. ult. D. si quis aliq. test. prohib.* et Impp. DIOCLETIANUS et MAXIMIANUS *L. ult. Cod. eod.* vsurparunt, non statim cum STRYKIO *c. l.* blanditias puto intelligendas esse. Recte enim praeter REINOLDUM, qui idem iam obseruauerat, docuit CHR. LUDOV. CRELLIUS in *obs. ad L. 3. D. si quis aliq. testar. prohib. de Sermone maritali cum uxore testamenti faciendi causa Vitebergae*

bergae 1739. 4. III. p. 11. Ictum et Imperatores hoc nomine tantum indicare voluisse orationem coniugum comitate plenam atque refertam, et consueta in coniugio verba, quae amorem ingenuum et deliberatum spirant. Deinde etiam maritalis sermonis vocabulo interdum iurgium mariti cum vxore continetur, vt idem CRELLIUS *c. l. III. p. 14.* probauit. Quo sane pertinet illud IUVENALIS *Satyr. VI. v. 268.*

*Semper habet lites, alternaque iurgia lectus,
in quo nupta iacet,*

Neque assentiendum est STRYKIO, qui putat PAPINI-ANUM *L. 70. D. de hered. instituend.* sub mutuis affectionibus intellexisse blanditias. Nam eo in loco Ictum tantum sub his vocibus indicasse mutuuum testantium affectum, quo se invicem remunerationis gratiae causa heredes scribunt, paullo inferius pluribus sumus demonstraturi.

IV.

*Testamentum blanditiis elicited apud Athenienses
invalidum.*

Iam vero rite explicata voce blanditiarum, necesse est, vt ad rem propius accedamus, et quid in hac quaestione pronuntian- dum sit ostendamus. Ac primum quidem antequam, num Ro- manae leges testamentum, ad quod condendum blanditiis quis sit invitatus sustinuerint, dispiciamus, non alienum erit ab in- stituto nostro etiam leges ipsas Graecorum in auxilium vocare, propterea quod est earum in explicando iure civili haud exigua profecto vtilitas, quandoquidem ex illis tanquam e fonte multa in ius Romanum promanarunt. Videmur autem nobis apud Athenienses institutum quoddam reperisse, quod potissimum huc spectat, et argumento huic illustrando quam maxime in- feruit. Scribit enim de Solone Atheniensium Legislatore

PLUTARCHUS in eius vita T. I. Opp. p. 190. edit. de ao. 1620. Sic: Εὐδοκίμησε δὲ καὶ τῷ περὶ διαθηκῶν νόμῳ. πρότερον γὰρ ἔκ ἐξῆν, ἀλλ' ἐν τῷ γένει τῷ τεθνηκότος ἔδει τὰ χρήματα καὶ τὸν οἶκον καταμένειν. ὁ δὲ ὧ βέλεται τις ἐπιστρέψας, εἰ μὴ παῖδες εἶεν αὐτῷ δῆναί τὰ αὐτὰ. Φιλίαν τε συγγενείας ἐτίμησε μᾶλλον, καὶ χάριν ἀνάγκης. καὶ τὰ χρήματα, κτήματα τῶν ἐχόντων ἐποίησεν. ἔ μὴν ἀνεδην γε πάλιν ἔδε ἀπλῶς τὰς δόσεις ἐφῆκεν, ἀλλ' εἰ μὴ νόσων ἕνεκεν, ἢ Φαρμάκων, ἢ δέσμων, ἢ ἀνάγκη κατασχεθεῖς, ἢ γυναικὶ παιδόμενος. ἔν πάνυ καὶ προσηκόντως τὸ πεισθῆναι παρὰ τὸ βέλτισον, ἔδεν ἠγόμενος τῷ βιασθῆναι διαφέρειν, ἀλλ' εἰς ταυτὸ τὴν ἀπάτην τῇ ἀνάγκῃ καὶ τῷ πόνῳ τὴν ἡδονὴν θέμενος, ὡς ἔχ ἤττον ἐκσησαι λογισμὸν ἀνθρώπων δυναμένην. Quae verba e Graeco sermone in Latinum XYLANDER translulit hunc in modum. *Iam probatur lex eius testamentaria. Etenim antea non erat ius testamentum condere, sed familiae defuncti pecunia et hereditas relinquenda erant. Hic liberum fecit non extantibus liberis, cui visum esset, sua donandi, amicitiamque propinquitati, et gratiam praetulit, necessitati, pecuniamque mancipium fecit possessorum. Nec indefinite tamen citra delectum dare iudulfit. Sed si non per morbum vel medicamentum nec vinculis vel vi adstrictus, vel uxoris blanditiis inductus esset. Recte atque ordine, improbis modis inducaris, an vim patiaris nihil ratus interesse, sed dolum vi, et voluptatem dolori confrens, quasi aequae de statu mentis deicere homines valeant. E quibus verbis haud obscure perspiciamus, Solonem inter alia, quae intuitu potestatis testamentum condendi sanciverat, etiam voluisse, ne persuasionibus quis ad testamentum faciendum inducatur, imo eundem inter fraudem et coactionem nihil discriminis statuisse. Fallor aut fere similis, neque valde ab hac Athenienfium lege abhorrens obtinuit sanctio apud Romanos, qui ipsi, ut postea pluribus adversus dissentientes evincemus, aequae minus videntur passi esse, persuasionibus quemquam aut blanditiis*
ad

ad testamentum condendum invitari. Nolo equidem cum quibusdam interpretibus, inprimis DESIDERIO HERALDO antiquitatum Romanarum alias peritissimo Icto *Rer. quotid. Cap. ult. §. 4. et 9.* AEGID. HORTENSIO *in comment. ad Instit. de testam. ordin. pag. 151.* et ipso BERN. HENR. REINOLDO *c. l. omnem in vniversum testamenti factionem apud Romanos a temporibus demum XII. Tabul. arcessere, qui et testamenta in comitiis calatis et in procinctu condi solita post leges decemvirales in vfu esse coepisse, ipsamque legis: Paterfamilias uti legassit super pecunia tutelave sua, ita ius esto: sanctionem, Attico iuri originem debere, esse que e Solonis legibus haustam statuunt. Horum namque opinio nullatenus defendi potest. Et enim vt iam nihil dicam de testamenti in procinctu temporibus Coriolani, qui circa annum XL. ante leges XII. Tabb. vixit, valore, quem PLUTARCHI *in vit. Coriolani p. 211.* auctoritate, praeter CHRIST. THOMASIVM *in Diss. de primis int. success. testam. ap. Rom. §. 7.* etiam ALB. DIET. TREKELLUS *c. l. cap. II. §. 4.* aliique eruditi satis iam ostenderunt, deque ipsa testandi ratione, quam necessario iam tum in calatis comitiis oportet obtinuisse, propterea quod cum testamenta in procinctu extraordinaria essent, haud dubie alia quoque testamenta vsitata fuerunt, ipsi que omnes veteres scriptores, qui genera testamentorum apud Romanos distincte recensent V. C. IVSTINIANVS §. I. I. *de testam. ordin.* et THEOPHILVS *paraphr. ad §. I. I. h. t.* de hisce duobus tanquam eodem tempore valentibus loquuntur, quippe vtrumque coniungentes, quin etiam testamentum in comitiis calatis condi solitum illi, quod in procinctu fiebat, praeponunt, haud sane levi argumento, illud prius huic posteriori longe antiquius esse: ita quoque demonstrari certissime potest testamentorum vsus Romae adeo sub Regum imperio, quando quidem, vt et hoc annotem, cum THOMASIVS atque TREKELLIVS silentio praeterierint, LIVIVS *Lib. III. cap. 34.* memoriae prodidit,*

prodidit, ab Anco Marcio Romanorum rege L. Tarquinium Priscum liberorum regionum tutorem testamento constitutum fuisse. Id autem quomodo fieri potuisset, si ipsa testamenta tum nondum in usu fuissent? Quid, quod adeo, si IO. GOTTL. HEINECCIO in *Diss. de origin. testamenti fact. et ritu testandi antiquo* §. 23. fides habenda, ante ipsam urbem conditam, in Latio ceteraque Italia testamenti factionis antiquissima vestigia deprehendantur. Caeterum tamen haud inficias eo, morem illum testamenta condendi Graecis usitatum Romanos adscivisse, planeque iis assentior, qui Reipublicae Romanae originem paullo penitius scrutati contendunt, Romanos origine Pelasgos esse Graecorumque colonos, qui instituta ipsorum moresque a maioribus acceptos in Italiam intulerunt, et sanctissime conseruarent, id quod multis DIONYSII HALICARNASSAEI, STRABONIS atque PLUTARCHI locis docte accurate que probatum dederunt SCIP. MAFFEIVS in *origin. Etrusc. et Latin. cap. 15.* et vir Illustr. IO. DAN. RITTER ad HEINECCII *Hist. Iur. Rom. Lib. I. Cap. I. §. 1.* Sed redeamus ad rem. Solon igitur noluit, valere testamentum, quod quis persuasionibus aut blanditiis invitatus condidisset. Nam blanditiarum vim eam putabat, ut illecebris seu voluptate sua facile alicuius animum occuparent, perverterent, et corrumperent. Vnde ex lege Solonis suffecerit, ostendisse blanditias eum in finem adhibitas, ut quis alterum ad testandum in sui gratiam ac fauorem commoveret, legitimosque heredes hereditate everteret, licet machinatio effectu caruerit. Itaque profecto non audiendus est EVER. OTTO c. 1. statuens, importunas tantum sollicitationes et dolosas, quibus legitimi heredes arcentur, videri Solonem prohibuisse. De his enim in hoc PLUTARCHI loco nihil est dictum, et differunt eae vehementer a blanditiis et persuasionibus, cum sint importunae sollicitationes, ut LEYSERUS *Spec. 375. Medit. 8.* describit, quando quis testatorem continuis ac molestis precibus,

bus,

bus, flagitationibus, clamoribusque impellit, vt ipsum heredem scribat.

V.

Testamentum blanditiis elicitedum an apud Romanos valuerit, controversum est. STRYCKII opinio examinatur et refutatur.

Ad leges autem Romanos quod attinet, cum *L. 4. D. de inoff. test.* nouercalia delinimenta improbentur, contra vero *PAPINIANVS L. 3. D. Si quis aliq. test. proh.* respondeat, virum, qui offensam aegrae mulieris maritali sermone placaverat, in crimen non incidisse, ipsique *Impp. DIOCLETIANVS et MAXIMIANVS in I. 3. C. eod.* rescripserint, iudicium vxoris postremum maritali sermone in se provocare non esse criminofum; sane incertum videtur atque ambiguum, vtrum permiffum fit, an in vniverfum prohibitum, testatorem ad testamentum faciendum blanditiis pellicere. Quae quidem ipsa incertitudo iuris adeo commovit interpretes, vt in varias super hac quaestione sententias fecederent. Nam *BERN. HENR. REINOLDVS c. l.* statuit, blanditias testamento aequae obfuisse, ac apud Athenienses, de quorum lege modo diximus. At negare hoc sustinuit *EVER. OTTO c. l.* cuius quidem sententia haud noua, cum ea fuerit olim vulgaris interpretum opinio, qui cum testamentum blanditiis elicitedum necessario ratum haberi vellet, statuerunt *L. ult. D. si quis aliq. testat. proh.* vim ac dolum tantum arcere, non item blanditias, idque *lege ult. C. eod.* *Impp.* firmasse. Cui quidem sententiae etiam *STRYCKIUM c. l. cap. 4.* videmus assensum praebuisse. Sed examinis trutiniae has virorum doctorum opiniones subiiciamus, vt quibus argumentis tanquam fulcris vnaquaeque nitatur, clarum fiat. Itaque *STRYCKIVS c. l.* statim sub initio regulam ponit: blanditias

tias in vltimis voluntatibus esse permissas. Posse enim quemlibet testamentifactionem blanditiis impedire, efficere, vt heres ipse instituat, testatorem revocare volentem testamentum in quo heres iam fit institutus, ne revocet, demulcere, inducere eundem, vt testamentum iam conditum in persuadentis vtilitatem revocet, et sic porro. Quod vt probet, vtitur sequenti ratione. Nempe ait, libertati voluntatis humanae, quam vltima praeprimis elogia desiderant *L. C. de SS. Eccles.* non officere verba delenifica; nec cogere, qui rogat, sed rogati arbitrio relinquere, an precibus locum dare velit, nec ne, et aequitati quam maxime consentaneum esse, ratum dicere, quod quis eblanditus fuit, cum licitum sit cuique suam procurare vtilitatem, etiamsi per consequentiam alius exinde laedatur *L. 24. D. quae in fraud. Credit.* nec huic animum nocendi inferri. Sed quemadmodum CHRIST. THOMASIVS in *Diff. de iniust. iur. heredipet. §. 32.* recte iam docuit, hanc posteriorem sententiam Interpretum vulgarem de blanditiarum valore in vltimis voluntatibus aequitati quam maxime congruo et licentia vnicuique competente vtilitatem suam procurandi, non approbandam esse, dum isti canones tantum de licentia et iure interno loquantur, neutiquam de impunitate et licentia externa, qualis est heredipedarum, vti §. II. eiusdem *Diff.* monuerat: ita nec prius STRYCKII assertum poterit locum habere. Quamvis enim ei concedamus, primo intuitu non cogere qui rogat, sed arbitrio rogati relinquere, an precibus locum dare velit, tamen si instat rogare, si verbis vtitur ad commouendam testatori misericordiam maxime aptis, si oratione suavitatis ac dulcedinis plena, ostentando etiam sua in testatorem merita, ipsum alloquitur, nonne is precibus suis crebis ac repetitis et testatori molestis efficere valebit, vt testator, maxime si se morti propinquum sentit, vbi plerumque homines, cum putent, se carere aliorum auxilio ac ope haud posse, non facile sint

sint

sint cuiquam contrarii, licet inuitus in eius voluntatem tandem concedat? Deinde ipsa *L. I. C. de SS. Eccles.* STRYCKIO obstat. Nam in hac quidem cum Imperator CONSTANTINVS dicat: *Nihil enim est, quod magis hominibus debeatur, quam ut supremæ voluntatis, postquam iam aliud velle non possunt, liber sit stylus et licitum quod iterum non redit arbitrium;* haud dubie videtur noluisse, cuiquam modum ab vllius arbitrio præscribi, quem heredem instituere et quantum relinquere ei debeat. Id autem cum maxime fieri soleat, ab eo qui blanditias adhibet ad inuitandum aliquem vt testamentum condat, an hunc libere et sine omni alterius impulsu testari existimemus? Certe quo iure importunas et dolosas sollicitationes testamenti vim infringere huius legis auctoritate scripsit BERGERVS in *Oeconom. Iur. Lib. II. tit. IV. §. 13.* vbi et ordinem Iuridicum Wittebergensem Mense Maio 1707. in eam pronunciaffe in tali specie proposita refert, eodem et nos ipsius huius constitutionis auxilio adiuti testamentum blanditiis elicited sustineri posse negamus. Iam iudicent rerum periti aestimatores, an insit STRYCKII argumentis robur ac pondus tantum, vt contendere cum eo tuto queamus, blanditias permissas esse, neque iis testamentorum validitatem debilitari ac frangi posse.

VI.

Opinio EVER. OTTONIS de valore testamenti talis examinatur et reiicitur.

Verum enim vero alia adhuc ratione vsus est EVER. OTTO *c. l.* ad persuadendum nobis, testamento blanditias nullatenus obesse eiusque vim labefactare. Cum dolo bono magnam, ait, affinitatem habere blanditias, quæ sicuti in contractibus omnino essent permissæ arg. *L. ult. C. de hisquæ vi metusue*, ita mellitis loquelis et verborum lenociniis, vt quis condito testamento

C

heres

heres scribatur, vel ne agnatus testamentum condat, omni iure licere. Quae cum scripserit, ut se opponeret REINOLDO, haud dubie videtur vir doctus non recordatus esse definitionis doli boni, quam *cap. 1. §. 3.* posuerat. Vbi enim est solertia, prudentia, acumen, dexteritas, simulatio, aut etiam diffimulatio non alios fraudandi, sed sibi vel aliis consulendi, si id agas, si omni studio animique contentione in eo connitaris, ut veros heredes moueas, ipseque in eorum locum succedere auide et omnibus viribus cupias? Quis hanc machinationem fraudulentam aut certe a fraude haud magnopere alienam esse negabit? Instat porro EVER. OTTO Romae tantum crimen fuisse, si interuenisset vis ac dolus; illecebris elicere hominum benignitatem, nulli prohibitum esse. Quod posterius etsi nolim in dubitationem adducere, prius tamen quod attinet, adhuc quaestio est, annon etiam in crimen inciderint, qui blanditiis alterum ad quid faciendum aut omittendum lucri captandi aliosque decipiendi causa inuitarent, ipsaeque blanditiae quodammodo ad dolum proxime accesserint. Parum profecto abest, quin adstipuler REINOLDO qui statuit, definitionem doli a Laeone traditam, quam et VLPPIANVS *L. 1. §. 2. D. de dol. mal.* probat, blanditiis quoque conuenire. Quodsi enim eam paullo curatius quis examinauerit, in simulque in genuinam naturam ac indolem blanditiarum diligentius inquisiuerit, eum profecto opinor haud temere negaturum esse, blanditias dolo nisi prorsus similes certe tamen proximas videri. Nonne enim is, qui blanditiis ad testamentum faciendum pellicitur, ad malignum circa sanguinem suum legitimosque heredes iudicium inferendum, ut CAIUS *L. 4. D. de inoffic. testam.* ait, et ad renunciandum amanti atque ordini naturali inducitur? Nonne heredes veri hac calliditate familia lege sibi debita euertuntur, et spe consequendi bona propinquorum priuantur? Sane oportet vnumquemque facili negotio perspicere, duplicem adeo in eo actu circum-

circum-

circumventionem esse. Nec mouemur illa OTTONIS ratione, cum dicit, satis existimasse Romanos, malitiam abfuisse; quin gratia et officiis hereditatem mereri, laudi datum et honori fuisse, quod etiam probare studet exemplis CICERONIS, qui in *Phil. II. c. 16.* de se praedicat, se a nemine factum fuisse heredem, nisi ab amico, et Caesaris Germanici, quem TACITVS *II Annal. c. 48.* ait, nullius hereditatem adiisse, nisi cum amicitia meruisset. Nam etsi ipsi largimur, laude dignos et honore afficiendos esse, qui amicitiae officiis aliis prodesse et auxilio atque consilio quocunque possunt modo ac ratione succurrere student, quo non solum humanitati faciant satis, sed et vicissim eorum beniuolentiam et animi propensionem sibi concilient, cum in hac rerum vniuersitate alter sine altero viuere nequeat, et pulchrum sit habere amicos quoscunque, neminem inimicum experiri: quod si tamen id nulla alia ratione permoti agunt, quam spe bona ipsorum post mortem acquirendi, et cupiditate lucri captandi, idque etiam haud obscure prae se ferant, tantum abest, vt sint eiusmodi homines laude digni habendi, vt potius optimus quisque sit eos vituperaturus vehementer et abominaturus. Haud inepte huc trahi possunt SENECAE verba *epist. 96. amico aegro aliquis adsidet? Probamus. At hoc si hereditatis causa facit vultur est, cadauer expectat. Eadem aut turpia sunt, aut honesta. Refert, quare, aut quemadmodum fiant.* Et an quaeso malitia dici potest abesse ab eo, qui blanditiis efficere studet, vt quis testamentum condat, in quo ipsum potius, quam propinquos suos, quibus lex publica fortius ius hereditatis consequendae concessum voluerat, heredem scribat, aut iam conditum testamentum in odium ac detrimentum verorum ac legitimorum heredum, qui in eo iam instituti erant, mutet atque infirmet, aut plane nouum faciat? Adposite sane CICERO *L. III. de offic. cap. 19.* dixit: *Homo autem iustus, isque quem sentimus virum bonum, nihil cuiquam quod in se transferat, detrahet, et*

*Lib. III. de offic. c. 5. Detrahere igitur aliquid alteri, et hominem hominis incommodo suum augere commodum magis est contra naturam, quam mors, quam paupertas, quam dolor, quam caetera, quae possunt aut corpori accidere, aut rebus externis. Quodsi igitur in vniuersum CICERONI non est vir iustus bonus atque ingenuus, qui alteri detrahere quid atque in se transferre sui commodi causa studet, an eum iustum et bonum neque magis callidorum, fallacium et malitiosorum hominum numero adscribendum existimemus, qui hereditates aliis debitas in se transferre et legitimum heredum ius interuertere blanditiis conatur? Clare profecto idem CICERO c. l. c. 18. scribit: *mihi quidem etiam verae hereditates non honestae videntur, si sint malitiosis blanditiis officiorum, non veritate, sed simulatione quarfitae.* Quo loco abusus videtur OTTO ad persuadendam nobis suam opinionem, qua credit non omnes blanditias, sed malitiosas tantum testamento obesse. Sed cum blanditiae et assentationes semper in vitio sint, et ne dignae quidem libero homine videantur, quin etiam detestandae sint vehementer, vix arbitramur, temere quemquam opinaturum esse, Romani iuris conditores, graves et prudentes viros, quos VLPIANVS L. I. §. I. D. de Iust. et Iur. dicit veram non simulatam philosophiam affectasse et professos esse, vt latius probauit MALQVITIVS de vera Ictorum non simulata philosophia ap. GVNDLINGIVM in trig. libellor. rariss. Hal. 1727. 4. blanditiis fauisse, et testamentum his mediis elicited raturum dixisse. Atque haec cum ita sint, quis non videat, REINOLDI opinionem magis probabilem esse, et iuris rationi conuenientiore.*

VII. Argu-

VII.

Argumento Institutionum captatoriarum prohibitarum probatur, testamentum blanditiis elicitedum invalidum esse.

Sed sunt etiam alia adhuc argumenta in promptu, quorum auctoritate nos haud dubitamus demonstrari posse, testamentum, quod quis blanditiis inuitatus condidit, valere non posse. Nouimus quanto odio profecuti sint Romani hereditas. Egregie horum characterem expresserunt *PLAVTVS in milit. glor. Act. III. Sc. 1. et in Poenulo Act. IV. Sc. 2. vers. 17. HORATIVVS Serm. II. IUVENALIS Sat. V. v. 98. VI. v. 38. XII. v. 93. PERSIVS Sat II. v. 12. 13. MARTIALIS Epigr. VI. 63. VIII. 17. AMMIANVS MARCELLINVS Lib. XXVIII. et SALVIANVS Lib. III. adu. auarit. atque alii, quorum integros locos transcribere huc non est necesse, cum videri possint apud CHRIST. THOMASIVM in *Diss. de iniusto hereditarum iure §. 14. 15. sequ.* Illi praeterquam, quod ad eum, cuius bona inhabant, et consequi hereditatem studebant, creberrime accedere, visere eum prima statim luce ac curare, quin etiam certatim dona ei mittere solebant, nonnunquam adeo quosdam heredes instituebant, aut certe se heredes instituturos esse simulabant, quo ab ipsis potius longe maiori in parte heredes scriberentur, adeo vt tandem Senatus cogeret huic rei obicem ponere facto illo Scto, quo captatoriae tales institutiones improbatas, vt referunt *VLPIANVS L. 70. D. de heredib. instit. et PAVLLVS L. 71. eod. cuius e loco, quia inscriptus est PAVLLVS Lib. 5. ad legem Iuliam et Papiam, IVSTVS LIPSIVS perperam colligit legem Papiam Poppaeam Sctum hoc fuisse. Nondum potuerunt eruditi inuestigare, qui annus fuerit natalis huius Scti; Sub XIII. tamen prioribus Imperatoribus id factum esse Sctum vel ideo probabile, quod hisce temporibus Romae hereditarum natio**

frequentissima esset. Hoc certum est et a CHR. WAECHTLERO in *Act. erud. Lips. Anni MDCCXX. mens. Nouembr. p. 499. et in opusc. per TROTZIVM Trai. ad Rhen. 1733. in 8. recusis p. 746. seq. euictum*, originem huic Scto videri dedisse Legem Corneliam de falsis, cuius occasione quatuor Scta diuersorum coff. occurrunt *Tit. 8. §. 7. Collation. LL. Mos. et Rom.* Nam Senatus cum poenas Legis Corneliae constitueret aduersus eum, qui sibi hereditatem vel legatum adscripsisset, etiam has institutiones improbauit *L. I. D. de his quae pro non script. hab.* Non fert instituti nostri ratio multa de his captatoriis institutionibus dicere, propterea quod hoc ipsum argumentum iam tractatum est diligenter a CORNEL. V. BYNCKERSHOEK *Exercit. de captat. inst. in Oper. T. I. pag. 361. sequ. edit. quae cura PHILIPPI VICAT II. Tomis in folio prodiit Coloniae Allobrogum 1761. MAIAN- SIO Disp. Iur. XXXV. et MARKARTO in Exerc. de his qui sibi adscrib. in testam.* Illud tamen paucis certe obseruandum venit, captatorias Institutiones monente PAPINIANO *L. 70. D. h. t.* non eas Senatam improbasse, quae mutuis affectionibus iudicia prouocauerunt, veluti: *qua ex parte Lucius me honorarit i. e. heredem instituit, ex ea parte mihi idem Titius, aut alius etiam v. c. Maenius heres esto*, quia, vt PAVLLVS *L. 71. pr. D. h. t.* hoc exemplo vsus addit, in praeteritum, non in futurum institutio collata est. Hanc enim institutionem non habendi cupiditas, sed similis affectus remunerationis causa, et simplex religio testantium sine calliditate prouocauit, vt aiunt Imperatores in Nou. VALENTINIANI *de testamentis in Cod. Theodos. Tom. VI. P. 2. p. 109. edit. RITTER.* Videatur CVIACIVS in *Comment. ad L. VI. Responf. Papiniani d. L. 70.* Contra vero fuerunt eae institutiones captatoriae, quarum conditio conferebatur ad Secretum alienae voluntatis. Quae verba egregie interpretatus CORN. V. BYNCKERSHOEK *c. l. c. IV. sequ.* illas institutiones omnes captatorias dictas esse docet, quae eo consilio factae, vt et alteri

alteri extorqueretur pars hereditatis. Vnde perinde erat, siue quis captionem in ipsum testatorem dirigeret, veluti: *Qua ex parte Titius me heredem scriptum in tabulis suis recitauerit, ex ea parte heres esto,* quam formulam habet IULIANVS L. I. D. de his quae pro non script. siue in personam tertii, veluti: *Titius si Maeuium tabulis testamenti sui heredem a se scriptum ostenderit, probaueritque, heres esto:* qua formula vsus est PAVLLVS L. 71. pr. D. de hered. inst. et quas alias tales formulas BYNKERSHOECK c. l. cap. VII. adiunxit v. c. *Titius si me tabulis testamenti sui heredem a se scriptum ostenderit, probaueritque, Maeuius heres esto:* item qua ex parte Titius Sempronium heredem scripserit, ex ea parte mihi Maeuius heres esto. Cum igitur Romani tam infensi fuerint hereditatarum nationi, et captatorias institutiones aequae minus ferre potuerint, ac legata captatoria, quae et ipsa non valuisse CAIVS L. 64. D. de legat. I. testatur, et ob eandem rationem e Scto illo ipso pro non scriptis habebantur, an quaeso probabile est, qui ne tecte quidem et occulta ratione ad vltimam voluntatem constituendam inuitari quemquam volebant, passuros fuisse, aperte blanditiis nempe et delenificis verbis aliquem ad testamentum faciendum pelliceri? Si denique Romani fraudem eius, qui dum captat hereditatem legitimam, aut ex testamento, non passus sit testamentarium i. e. scribam ad eum introire, qui testamentum condere aut mutare voluit, aut, vt testes haud venissent, fecerit, impunitam esse noluerunt, vt ex L. I. et seqq. D. si quis aliq. testat. prohib. constat, num quaeso calliditatem eius, qui simulato obsequio aliquem ad testandum inducit et instigat, probasse videri possint? Certe vix opinor, Romanos tantopere nouercalia delinimenta ac instigationes damnaturos fuisse, si blanditiis in testamento condendo locum concessum esse voluissent. Satis clare CAIVS libro singulari ad Legem Gliciam in L. 4. D. de inoffic. test. non est enim, inquit, consentiendum parentibus, (qui) iniuriam aduersus liberos suos testamento inducunt: quod

quod plerumque faciunt, maligne circa sanguinem suum inferentes iudicium, nouercalibus delinimentis instigationibusue corrupti. Atque haec omnia, si quid video, manifestissima documenta praebent, Romani Iuris conditores non minus, quam Solonem, blanditias eiusmodi, quibus quis in fraudem legitimorum heredum ad testandum inducitur, videri improbasse, quin potius statuisse testamentum eiusmodi persuasionibus elicitum, ob defectum liberi arbitrii iustaeque voluntatis, a veris heredibus impugnari recte posse.

VIII.

Remouentur argumenta e L. ult. D. et C. si quis aliq. testar. prohib. depromta, quae nostrae sententiae obstant.

Iam vero cum sint nonnulla, quae hanc nostram sententiam premere, adeoque infirmare et labefactare credantur, etiam his remouendis operam dare nos oportet. Videntur nempe obstare L. 3. D. Si quis aliq. testar. prohib. et L. ult. C. eod. quarum sententiam aduersarii etiam inprimis vrgent. In illa P A P I N I A N V S sic ait. *Virum, qui non per vim, nec dolum, quo minus vxor contra eum, mutata voluntate codicillos facere intercesserat, sed (ut fieri adsolet) offensam aegrae mulieris maritali sermone placaret, in crimen non incidisse respondi: nec ei, quod testamento fuerat datum, auferendum.* In hac vero Impp. D I O C L E T I A N V S et M A X I M I A N V S Euthychidi rescribunt. *Iudicium vxoris postremum in se provocare maritali sermone, non est criminofum.* Itaque cum P A P I N I A N V S in h. l. licet noluerit, maritum per vim ac dolum intercedere, quo minus vxor, contra eum mutata voluntate codicillos faceret, tamen ob blandum colloquium cum vxore testamenti mutandi causa, responderit, maritum non in crimen incidere, nec hereditate ideo priuandum esse, atque hoc etiam d. l. Impp. confirmauerint: inde colligi volunt, testamen-

testamento blanditias nullatenus obesse. Verum quis ipsos docuit PAPINIANVM et Impp. sub maritali sermone statim blanditias indigitare? Supra iam obseruatum est, etiam iurgium coniugum huius sermonis nomine contineri, et diximus etiam verba in coniugio consueta et amorem sincerum, quo coniuges erga se inuicem feruntur, aut certe ferri debent, spirantia ita vocari. Non iam est mihi animus disputare multa de verbis illis et allocutionibus dulcibus, quibus apud veteres maritus vxorem, et haec illum excipere solebant, nam in hoc argumento copiosum satis animadverto fuisse CHR. LVDOV. CRELLIVM *c. l. cap. III.* qui PLAVTI, IUVENALIS et MARTIALIS maxime illustribus locis, quin etiam marmorum, quae apud GRVTERVM in *Thesauro Inscription.* prostant, auctoritate, omnia haec elogia, quae coniuges in se inuicem effuderunt, magno cumulo coacervavit, sed hoc tamen iuvat obseruare, maritalem sermonem non dici tantum de sermone quem maritus cum vxore instituit, sed pertinere etiam ad vxorem, quando verba facit ad maritum. Neque enim solum PAPINIANVS *L. 52. §. 1. D. de don. inter virum et vxor.* vtrumque coniugem, maritos appellavit, sed etiam VALERIVS et GALLIENVS Impp. *L. 5. C. de instit. vxori maritalem concordiam commendant*, imo, apud GRVTER *c. l. fol. 435. 2.* in marmore laudantur coniuges, maritali concordia incomparabiles, manifesto sane indicio, maritorum nomine vtrumque coniugem contineri, et uxoris etiam negotia, quae cum viro administrat, maritalia, eiusque sermonem cum viro, recte sermonem maritalem appellari. Neutiquam vero apud PAPINIANVM *maritalis sermo* blanditias statim denotat. Nec demum necesse habemus cum CRELLIO statuere, blanditiae licet alioquin illicitae sint, et testamenti ius vitient, tamen maritis et vxoribus ignosci, quando hereditatem maritali sermone exoraverint. Recte enim REINOLDVS obseruat, non apparere e *d. l.* maritum blanditiis vxorem expugnasse, vt

D

testa-

testamento sibi quid daret, legaret, fecisse id vxorem iusto iudicio, non vi ulla compulsam, postea vero fribusculum intercessisse, et vxorem ira commotam codicillos facere voluisse, quibus quod testamento dederat viro, eidem adimeret, sed leuem istam dissensionem mariti sermone consopitam esse, et feminam destitisse codicillos facere; maritum autem ideo non deliquisse, quod vxorem iustis rationibus placauerit. Neque enim induxerat eam ad testamentum condendum, sed tantum cum ira incitata codicillis testamentum mutare in detrimentum mariti vellet, amica oratione et consuetis in coniugio verbis vt desisteret a proposito rogavit, et sane cum quod iracundiae calore fit etiam alias insuper habeatur, cur illa nova mulieris voluntas ex ira profecta vim sortiri debuisset? Atque haec cum vera et verbis legis adcommodatissima species sit, *VIX PAPI- NIANI* responsum nostrae sententiae aduersabitur. Aequè minus puto nobis obesse *L. ult. C. c. l.* Est haec lex rescriptum datum ad cuiusdam priuati hominis preces, quae etsi vti reliquae circumstantiae, quae huic consultationi occasionem dederant, libello supplici expressae, ignorantur: tamen conjici potest, id quaesitum ab Impp. fuisse, an valeat testamentum conditum ab vxore, cui fortasse maritus amorem, inopiam suam, heredum legitimorum defectum proponendo, occasionem eius faciendi praebuerat, et respondent Impp. probe intelligentes, sermonem coniugalem certis finibus non regi, sed in tanta coniugum familiaritate, in tam longo consortio liberum esse, vt certis adstringi vinculis haud possit, iudicium vxoris postremum in se prouocare maritali sermone non esse criminofum. Quis autem statim inde regulam generalem componat, et concludat, nec blanditias adhibitas in vniversum testamento obesse. De his Impp. nihil dixerunt, solius maritalis sermonis mentionem injicientes, quem diserte permittunt, nec commode prohibere possunt, cum sint multae inter coniuges et quotidianae oppor-
tunitates,

tunitates, quae invitent ad sermonem de reliquenda hereditate. Et sane quae esset illa familiaritas inter coniuges, si vni alteriue sedulo cauendum esset, ne forte ipsi excideret verbum de testamento, et si esset periculum, ne a cognatis suae vxoris postea sollicitationis importunae accusaretur: quis hoc ferre posset, si exquirerentur post mortem omnes arcani sermones coniugum? Certe in tanta rerum omnium coniunctione, obtestationes, preces etiam crebrae ac repetitae, quae in aliis ferri vix possent, nihil habent importunitatis. Adeo CRELLIUS c. l. IV. adversus GOTHOFREDVM qui ad d. L. 3. C. si quis aliq. testar. prohib. id concedere noluit, statuit suggerendam esse vxori testamenti factionem sermone maritali. Et recte quidem, propterea quod si haec GOTHOFREDI opinio vera esset, testamenta coniugum nunquam valerent. Neque inepte quisquam collegerit e d. L. 3. D. et ult. C. Si quis aliq. testar. prohib. istam suggestionem directe a marito fieri posse, cum in primis verbi *provocare*, quo Impp. vsi sunt, genuina significatio id admittere videatur. Haud exigui etiam ponderis est adhuc REINOLDI argumentum, quo evicit, neque L. ult. D. neque L. ult. C. h. t. nostrae opinioni resistere. Statuit nempe in quaestione hac, an maritus, qui offensam aegrae et iratae vxoris maritali sermone placasset, et intercessisset, ne sibi codicillis adimeret quod testamento dederat, aut qui iudicium vxoris in se provocasset, deliquisset, quo legatum ei et hereditas auferenda et fisco vindicanda? PAPINIANVM respondisse non ideo maritum in crimen incidisse, nec fisco dandum esse locum, maluisse enim ictum benignitatis ratione motum credere, sponte ac propria voluntate vxorem marito legasse quid aut eum heredem instituisse, quam inductam blanditiis callidisque eius persuasionibus. Atque huic sententiae etiam adstipulatur IO. GOTTL. HEINECCIUS in Elem. Iur. civil. sec. ordin. D. ad Tit. si quis aliqu. testar. prohib. vel coeger. §. 113. Sane cum extra

controversiam positum sit, Romani iuris auctores in causis praesertim dubiis haud facile solitos fuisse fisco favere, adeo ut MODESTINVS L. 10. D. de iure fisci haud veritus sit aperte pronunciare, se non putare, delinquere eum qui in dubiis quaestionibus contra fiscum facile responderit, non improbabile videtur, certe PAPINIANO hanc ipsam sententiam sedisse ideoque ab eo in proposita specie sic responsum esse. An vero etiam Impp. ex eadem ratione hanc Icti summi sententiam confirmaverint, ut REINOLDVS sibi persuadet, equidem vix inducor ut credam, cum nouerimus, ex quo ab Augusto duplex aerarium institutum esset populi alterum, alterum Principis, quod fiscum appellarunt, Principes maxime ab Antonini et Caracallae temporibus, fisco sua augendo intentissimos fuisse, eumque semper voluisse locupletatissimum esse. Vtcunque sit, rescriptum hoc videtur aliqua prorsus singulari ratione niti, licet fortasse alia, quam qua nititur responsum PAPINIANI. Neutrum tamen opinioni nostrae contrarium est. Illud autem plane infirmum argumentum est, quo nonnulli aduersus hanc sententiam insurgunt, dum dicunt, Romani etiamsi donationes virum inter et uxorem irritas esse iussissent, tamen cum quae mortis causa coniugibus factae essent, haud infirmassent, quod VLP IANVS in fragm. VII. testatur, colligi inde posse, etiam testamentum blanditiis elicitedum valere debere. Et forti atque idonea ratione id fregit REINOLDVS. Quae enim necessitas nos mouet, ut donationes omnes viros inter et uxores mortis causa celebratas existimemus blanditiis et persuasionibus provocatas, neque certo potius iudicio constituisse? Nam cum inter coniuges perfecta sit amicitia, aut certe esse debeat, quidni etiam coniux coniugi vero amore iustisque rationibus ductus mortis causa quid donare potest, quod non sit blanditiis emendicatum, quae illecebrae a vera amicitia longissime absunt? Certe qui secus sentiat, eum haud oportet
fausti

fausti coniugii rationem accurate nosse. Sic autem reiectas existimamus esse rationes, quae opinioni nostri obuerti posse videbantur.

IX.

Vsus fori.

Ad vsum fori quod attinet etsi ex haecenus dictis apparet, legibus et vniuersae iuris rationi conuenire, testamenta blanditiis elicitata haud valida esse, animaduertimus tamen rerum forensium peritos a nobis hac in re dissentire. Nam si quis confulerit GAILLIUM L. 2. *Obs.* 117. n. 4. CARPZOVIUM P. 3. *Constit.* 5. *def.* 7. FARINACIUM *de falso et simul.* qu. 161. n. 87. BERGERUM *in oecon. Iur. c. l.* statim intelliget, eos statuere, moribus nostris licere verbis delenificis, etiam vt multi volunt, lacrymis non dolosis, munusculis hamatis, et expositione meritorum iudicium vxoris vel mariti, etiam extranei prouocare. Nempe exigunt tantum importunas, instantes, assiduas, saepius repetitas et inculcatas preces et sollicitationes, * vt ait IO. SANDIUS *Dec. Fris. Lib. IV. tit. I. def. II.* et IO. GOTTL. HEINECCIUS *in elem. iur. ciuil. sec. D. ad tit. qui testam. fac. poss. §. VII. 5.* si testamentum non subsistere debeat, propterea quod rem ex alio principio deducunt, existimantes, eiusmodi sollicitationes speciem vis habere, et praesumi testatorem tandem testatum fuisse inuitum, et vt molestiis istis ipsi per creberrimas petitiones haecce allatis se liberaret. Et sane LEYSERVS *Spec. 375. medit. 9.* violentae coactioni et importunae sollicitationi vnum eundemque effectum tribuit, vtramque adserens libertatem consensus impedire. Id quod tamen non semper statuendum, cum sollicitationes etiam sine

D 3

vi in-

* Adeo nec nudis precibus aut adhortationibus testamentum vitari statuit V.S.R. HOMMELIUS *Rhaps. Obs. 328.*

vi intelligi possint. Deinde non quaerimus vtrum sollicitationes et blanditiae ad quas vis infimul accessit, testamenti ius vident, quia si vis adhibita sit, ea sola haud dubie effecerit, vt testator vel ob eam motus vltimam voluntatem constitueret, de inualiditate autem testamenti, quod quis vi coactus condidit, nemo dubitat. Id tantum disputamus, num testamentum solis blanditiis elicitedum valere et ratum haberi possit? Atque hoc putarem non subsistere debere. Cum autem probari etiam debeant blanditiae, affectationes, assentationes, ac sollicitationes, et tamen saepenumero sint probatu nimis difficiles, nisi ipse testator confessus fuerit, se talibus persuasionibus esse expugnatum, non dubitant Pragmatici, quin iudex reo contra quem praesumptiones et indicia suspicionis militent ius iurandum deferre possit, quo se purget. Quas quidem praesumptiones quilibet videt tales esse, si testamento cautiones aut clausulae suspectae sint additae de quibus consulatur PETR. NICOL. MOZZIVS *de diuis. Contr. n. 62. et 63.* aliique, quos ibi excitauit. Solent enim qui hereditates non sibi debitas aucupantur, qua sunt callida ac nimia diligentia, curare inferi testamenti, testatori vt eo modo testaretur, nec a marito vel ab vxore nec a quoquam alio fuisse persuasum, et alia eius generis, quibus suspicionem a se amolire student. Illud adhuc disquirendum venit, ad quem pertineat hereditas, quam testamento relicta accepit is, qui testatorem blanditiis expugnasse arguitur, et validis indiciis conuictus est, quod argumentum ne video quidem tetigisse REINOLDVM, ne dum plene exposuisse. Cum supra, vbi aduersus OTTONEM disputauimus, blanditias dolo proximas esse animaduertemus, ei vero qui dolo captat hereditatem ex constitutione Divi Hadriani ad quam VLPPIANVS *L. I. pr. sequ. D. si quis aliqu. testat. proh.* prouocat, actiones denegentur, et fisco locus sit, qui hereditatem percipit, sequeretur sane etiam tunc, vbi blanditiis quis testatorem adegisse diceretur, fiscum here-

here-

hereditatem hanc relictam sibi vindicare posse, cum verba legis, cuius argumento id videtur demonstrari posse, sint generaliter concepta. Interpretes vt STRYCKIUS *c. l. cap. IV.* refert, hac in re inter se dissentiunt. Caeterum tamen hoc obseruato discrimine arbitramur rem decerni posse, vt si propinqui testamento, quod blanditiis impulsus quis condiderat, exclusi adsint, hereditas erepta ei qui talia illicita media adhibuit, illis deferatur, quo res redeat ad causam intestati, et cedant haec bona ab intestato successuris, propterea quod iniquum videri possit et durum, iis quibus lex hereditatem debitam destinavit, sine omni sua, quin potius aliena culpa, patrimonium hoc auferri. Verum enim vero non extantibus propinquis et ab intestato venientibus, nihil obstat quo minus fisco locum patere hoc casu existimemus, cum iuris rationi neutiquam conueniat, sollicitationibus et importunis blanditiis alterum ad testamentum faciendum impellere, et voluntati testatoris, quae liberissima esse debet, quasi normam praescribere.

COROL-

COROLLARIA.

I.

Dominium si ex iuris naturae principiis aestimes, non ultra possessionem durat.

II.

Vsucapio non est iuris naturalis.

III.

Successio ab intestato ex iure naturali non potest demonstrari.

IV.

Mutuum est alienatio.

COROL

Trakt jur. m. v.
894

[Small, illegible label]